

Abstrakt

Cílem této práce je zmapovat narativní strategie použité v *Bilé velrybě*. Z hlediska různých teorií vyprávění práce zkoumá a charakterizuje především vypravěčovu spolehlivost (Wayne C. Booth) a narativní situaci (Franz K. Stanzel). Izmael je považován za prototypického nespolehlivého vypravěče. Práce hodnotí projevy jeho nespolehlivosti. Zvláštní pozornost je věnovaná nedůslednostem ve vyprávění (Izmael opakovaně mizí z vyprávění, některé původně výrazné postavy postupně ustupují do ústraní, jiné mizí úplně). V otázce přístupu k nim jsou brána v potaz stanoviska odborníků. Zmíněné jevy autor práce chápe jako projev záměrně a vědomě zapojené do vyprávění, nikoli jako důsledek unáhleného průběhu tvorby. Vedle formálních nedůsledností, vyprávění v *Bilé velrybě* obsahuje nepravdelnosti tematického charakteru (např. pochybný žebříček hodnot podle Rimmon-Kenanové). Za použití Stanzelovy narativní teorie práce sleduje Izmaelovu oscilaci mezi „vypravěčem“ a „reflektorem.“ S využitím obou koncepcí práce hodnotí *Bílou velrybu* ze dvou odlišných perspektiv a pokouší se osvětlit složitou vyprávěcí strategii románu. Práce zkoumá zapojení různých narativních technik, jejich možné důsledky na interpretaci Izmaele a dopad jeho svébytného vyprávění na strukturu a podobu *Bilé velryby* (tj. román s prvky dramatickými a esejistickými). Text *Bilé velryby* je chápán jako nasměrovaný na čtenáře a různorodé narativní techniky jsou tedy vyloženy jako prostředek, který čtenáři zaručuje širší možnosti a pole působnosti při interpretaci.

Po úvodu do problematiky práce hodnotí Izmaele z hlediska Boothovy teorie. Druhá kapitola se zaměřuje zejména na definici a zhodnocení výše zmíněných nepravdelností ve vyprávění. Vychází z předpokladu, že jejich primární funkcí je zdůraznění vypravěčovy nespolehlivosti. Odliší a projedná formální a tematické projevy Izmaelovy nespolehlivosti. Tato kapitola se také zabývá měnícím se postavením Queequega a Bulkingtona, a interpretací alegorických jmen v rámci vyprávění. Třetí kapitola zkoumá narativní situaci z hlediska

Stanzelovy teorie. Tato část pojednává o Izmaelově vývoji od postavy vypravěče k postavě reflektora a následné oscilaci mezi těmito póly. Zvláštní pozornost je věnována dramatickým kapitolám románu. Předposlední kapitola se zaměřuje na interpretaci vypravěčské situace, k čemuž využívá poznatky ze dvou předcházejících oddílů. Izmaelovy sklony k podrývání různých podob autorit jsou analyzovány v kontextu encyklopedického románu. Následuje interpretace vzájemného působení tematických a formálních aspektů *Bílé velryby*, která obsahuje Melvillův přístup k „mental theatre.“